

Funded by
the European Union

KA1 – mobilumo projektas Nr. 2023-1-LT01-KA122-ADU-000121028
Suaugusiųjų švietėjų kompetencijų plėtotė įtraukiujų ir tarpkultūrinių ES vertybių kontekste

Alytaus muzikos mokyklos vyresnysis mokytojas

Darius Sušinskas

Metodinis pranešimas
2023-11-30

Prahos teatrai

Prahoje yra daug teatrų, jų pastatai turi savo istoriją, o kiekvienas iš jų atneša savo unikalų prisilietimą prie miesto kultūrinio paveldo. Teatrai Prahoje nuolat kupini kultūros ir meninės veiklos, suteikdami vietiniams gyventojams ir svečiams galimybę mėgautis įvairiausiomis meno formomis.

- **Nacionalinis teatras (Narodni divadlo)** - Nacionalinis teatras yra vienas iš svarbiausių Čekijos kultūros simbolių ir garsi teatro institucija. Pastatas buvo atidarytas 1881 m. ir yra Čekijos nacionalinio atgimimo laikotarpio paminklas. Jame yra trys scenos: opera, dramos ir baleto.
- **Luominis teatras - seniausias Prahos teatras. 1787 W. A. Mocartas čia dirigavo savo „Don Žuaną“.** Tęsiant Mocarto atminimą, čia kiekvieną savaitę atliekamos ištraukos iš jo kūrinių.
- **Valstybinis operos teatras** Prahos valstybinė opera yra šalia Nacionalinio teatro pastato. Operos teatras buvo pastatytas 1883 m. neorenesanso stiliumi.

Prahoje yra ir daugiau įvairių teatrų, kaip antai

- Juodųjų šviesų/vaizdo teatras
- Nacionalinis marionečių teatras ir kiti.

Plačiau pristatysiu juodosios šviesos (black light) teatrą, nes jis dar nėra dažnas reiškiny.

Funded by
the European Union

Juodosios šviesos teatras

Juodosios dėžės triukas, kai tamsioje žaidimo erdvėje panaudojami juodai apsirengę atlikėjai, buvo naudojamas tūkstantmečius, pradedant žonglieriais, atliekančiais imperatoriui senovės Kinijoje. Japonai sukūrė šią techniką savo Bunraku teatre, kur lėlininkai dėvėjo juodai, kad lėlė būtų visiškai išryškinta. Šiuolaikiniame teatre juodosios dėžės triuką perėmė rusų režisierius Konstantinas Stanislavskis, kino režisierius George'as Meliesas ir įvairūs šeštojo dešimtmečio prancūzų avangardo režisieriai. Tarp šių režisierių George'as Lafaye'as tapo ankstesniu juodojo kambario pradininku. Tačiau visi šie režisieriai savo pasirodymų metu tik keletą akimirkų naudojo paprastą juodo kambario gudrybę, dažniausiai tam, kad scenoje kažkas išnyktų.

Šiuolaikinio juodos šviesos teatro tėvas, šiais laikais naudojamo juodos spintos principo autorius (taškinių šviestuvų išdėstymas, UV lempų išdėstymas, juodo aksomo, kaip geriausios medžiagos likutinei šviesai sugerti scenoje, parinkimas...) ir netgi pavadinimo „juodosios šviesos teatras“ autorius, taigi ir pirmojo juodosios šviesos teatro pasaulyje kūrėjas, yra **Jiří Snec**. Pirmasis jo ansamblio pasirodymas įvyko **1959 m.** Vienoje. Jis išgarsėjo po to, kai 1962 m. dalyvavo teatro festivalyje Edinbure. Vėliau atsirado ir kitų juodosios dėžės techniką naudojančių kolektyvų, pradėjusių naują šio teatro stiliaus bangą. **Praha nuo tada tapo juodos šviesos teatro namais, kuriuose veikia apie 10 juodos šviesos teatro kompanijų.**

Vokietijoje Raineris Pawelke savo juodojo teatro interpretaciją pirmą kartą pristatė scenoje 1980 m. Sceninis šou buvo sukurtas kartu su jo studentais iš Regensburgo universiteto. Devintajame dešimtmetyje projektas sulaukė didžiulio populiarumo – gastroliavo ir pasirodė televizijos geriausiu laiku Vokietijoje. „Traumfabrik“ gastrolės vis dar vyksta kiekvienais metais su 40 pasirodymų per metus, įskaitant juodos šviesos teatro pasirodymus. Raineris Pawelke'as kartu parašė knygą „Schwarzes Theater aus der Traumfabrik“ (vok. „Juodos šviesos teatras Traumfabrike“), kad pasidalintų ir įtvirtintų savo įžvalgas apie juodąjį teatrą.

Vaizdo teatras

1989 m. Vaizdo teatrą įkūrė šokėja Eva Asterová (buvusi garsios Pavelo Smoko čekų baletų trupės narė) ir Aleksandras Čihař. Jie įnešė naujų aspektų į juodos šviesos teatro efektus, tokius kaip šiuolaikinis šokis ir neverbalinė vaidyba. Evos Asterovos, teatro meno vadovės, rankose „Image“ siekiama sukurti individualų scenos vaizdą. Publika taip pat dažnai tampa neatsiejama spektaklio dalimi. Vaizdo teatro repertuarą sudaro jo paties sukurti kūriniai. Be Evos Asterovos, yra ir kitų autorių, nuolat bendradarbiaujančių kuriant Image Theatre spektaklius, pavyzdžiui, Josefą Tichý, Petras Liška, René Pyšas ar Zdeněk Zdeněk. Nuo pat pradžių „Image Theatre“ pristatė 10 skirtingų spektaklių ir kiekviename iš jų buvo pristatyti nauji juodos šviesos technikos efektai. Magiška poetika, žaismingumas, humoras – svarbiausi šio kolektyvo prekės ženklai.

Vaizdo teatras turi 22 metų patirtį Prahos juodos šviesos teatrų scenoje. Be nuolatinių pasirodymų Prahoje, „Image“ koncertuoja ir tarptautiniu mastu (Korėja, Honkongas, Makao,

**Funded by
the European Union**

Izraelis, Turkija, Indija, Libanas, Graikija, Vokietija, Prancūzija, Italija, Šveicarija, Belgija, Vengrija, Slovakija, Kipras)

HILT juodos šviesos teatras Prahoje

Kita gerai žinoma juodosios šviesos teatro grupė – HILT juodųjų šviesų teatras Praha, kurio spektakliai paremti šiuolaikinės muzikos ir šokio choreografijomis, taip pat gyvai dainuojant. Grupę 2006 metais įkūrė čekų šokėjas, choreografas, režisierius ir muzikos kompozitorius Theodoras Hoidekras.

2016 metais grupė HILT Prague sukūrė naują juodos šviesos teatro stilių, pavadintą „šešėlių kino teatru“. Be juodos šviesos teatro šou, jų pasirodymuose yra ir pirmasis šešėlių kino teatras – šokėjai ir aktoriai savo šešėliais žaidžia ekrane su realių vietų projekcijomis.

Žydų kultūra Prahoje

Praha turi įdomią ir gausią žydų kultūros istoriją, atspindinčią architektūroje, meninėje kūryboje ir bendruomenės gyvenime. Štai keletas svarbių dalykų apie žydų kultūrą Prahoje:

1. Josefovo rajonas:

- Josefovo rajonas, arba žydų kvartalas, yra svarbus istorinis ir kultūrinis žydų gyvenimo centras Prahoje. Jame rasite daug istorinių pastatų, įskaitant sinagogas, žydų mokyklą ir žydų kapines.

2. Žydų muziejus:

- Žydų muziejus Prahoje yra vienas iš svarbiausių vietų, kuriose galima sužinoti apie žydų kultūrą ir istoriją. Jis eksponuoja relikvijas, dokumentus ir meno kūrinius, atspindinčius Čekijos žydų bendruomenės gyvenimą per amžius.

3. Staronová synagoga:

- Tai yra viena seniausių veikiančių sinagogų Europoje. Staronová synagoga yra 13 amžiaus vidurio architektūros stebuklas ir buvo svarbi žydų bendruomenės vieta per amžius.

4. Pinkasova sinagoga ir žydų kapinės:

- Pinkasova sinagoga veikia kaip žydų muziejus, kuris pabrėžia holokausto aukų atminimą. Čia yra ir žydų kapinės, kuriose palaidoti tūkstančiai žmonių, įskaitant garsiuosius rabinus ir kitus žydų garsiakalbius.

**Funded by
the European Union**

5. **Žydų kultūros festivalis:**

- Čekijoje yra žydų kultūros festivalis, kuris vyksta įvairiose vietose, įskaitant Pragę. Šis festivalis skatina supratimą ir dialogą apie žydų kultūrą, istoriją ir šiuolaikines iššūkius.

Prahoje galima rasti daugiau vietų ir renginių, susijusių su žydų kultūra, kurie padeda suprasti ir gerbti šios bendruomenės istoriją bei įnašą Čekijos kultūros įvairovėje.

Praha, kaip įdomus kultūrinis ir istorinis miestas, ilgą laiką pritraukė garsius menininkus ir rašytojus, įskaitant ir tuos, kurie kilo iš žydų bendruomenės. Kai kurie žinomi menininkai ir rašytojai, kilę iš Prahos žydų bendruomenės, yra garsūs visame pasaulyje.

Noriu pristatyti keletą žydų kilmės svarbių asmenybių – menininkų.

1. **Franz Kafka (1883–1924):**

- Kafka buvo žymus vokiečių kalbos rašytojas, gimęs ir užaugęs Prahoje. Jo kūryba, tokia kaip "Procesas" ir "Prašymas pas tėvus", tapo svarbi postmoderniosios literatūros dalimi.

2. **Max Brod (1884–1968):**

- Max Brod buvo draugas ir biografas Franzo Kafkos. Taip pat buvo svarbus rašytojas, vertėjas ir dramaturgas, aktyviai prisidedantis prie vokiečių literatūros ir teatro.

3. **Jaroslav Hašek (1883–1923):**

- Jaroslav Hašek, nors nebuvo tiesiogiai susijęs su žydų bendruomene, buvo svarbus čekų rašytojas, gimęs ir gyvenęs Prahoje. Jis garsėjo savo kūryba "Prahos pasakos".

4. **Rainer Maria Rilke (1875–1926):**

- Rainer Maria Rilke, vokiečių kalbos rašytojas, kuris savo kūryboje išreiškė daugybę gilių filosofinių idėjų. Jis turėjo įtakos modernizmui.

5. **Alfred Kubin (1877–1959):**

**Funded by
the European Union**

- Kubin buvo garsus grafikas ir iliustratorius, gimęs Bohemijoje, šalia Prahos. Jis buvo susijęs su ekspresionizmo judėjimu ir garsėjo savo fantastinėmis iliustracijomis.

Šie menininkai prisidėjo prie Čekijos ir tarptautinės kultūros, atspindėdami savo laikotarpio unikalumą ir išskirtinumą.

Finansuojama Europos Sąjungos lėšomis. Šis kūrinys atspindi tik autoriaus nuomonę, todėl Nacionalinė agentūra ir Europos Komisija negali būti laikomos atsakingomis už jame pateiktą informaciją.

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the National Agency. Neither the European Union nor National Agency can be held responsible for them.